

Fuster, Cahner, Països Catalans

Continua l'edició de la correspondència de Joan Fuster que ha emprès 3i4. Ben aviat serà a les llibreries el volum que aplega les cartes bescanviades amb Max Cahner. N'avancem un tast.

Escriuen, al pròleg, Josep Ferrer i Joan Pujadas, que han estat els curadors del volum, que aquest epistolari “és la mostra d'una amistat forjada sobre la base d'un anhel de país”. Fuster i Cahner es van conèixer a Barcelona, en un estada que la revista de l'exili mexicà, *Pont Blau*, havia organitzat perquè el jove advocat valencià hi presentés *La poesia catalana fins a la Renaixença*. Era el febrer del 1954 i Joan Fuster hi va coincidir amb prohoms i intel·lectuals de totes les edats i condicions. També hi havia un joveníssim Max Cahner, clenxinat i disposat a emprendre la necessària tasca de reestructuració cultural. Quan es va fer càrrec de *Germinàbit*, la revista de Montserrat que després havia d'esdevenir *Serra d'Or*, de seguida va escriure a Fuster per a afegir-hi també el punt de vista valencià. Va ser el començament d'una fructífera amistat. I més coses. Tal com explica Antoni Furió, director de la *Correspondèn-*

cia que edita 3i4, “va ser Cahner qui ‘encarregà’ *Nosaltres, els valencians*, un llibre escrit en pocs mesos a partir d'unes idees i d'un esquema elaborats al llarg d'anys, qui l'apressà i li donà nom, recuperant el que Jaume Vicens Vives no havia pogut donar al seu sobre Catalunya”.

El volum aplega 236 cartes, entre el gener del 1959 i el desembre del 1991, sis mesos abans de la mort de Joan Fuster. Són de lectura imprescindible. Testimoni directe de la relació intensa, cívica i humana, entre dos homes dedicats al país. Ho explica Furió: tot l'epistolari gira “entorn d'aquest subjecte nou, d'aquest projecte de futur compartit entre valencians, mallorquins i catalans estrictes, que el primer ‘imaginà’ –en el sentit que s'‘imaginen’ totes les nacions–, i li posà nom, i que el segon es va aplicar infatigablement a fer realitat, enmig de les incomprendiments, quan no de l'hostilitat, dels respectius conterràniss”.

■ Max Cahner i Ramon Bastardas (27 de gener de 1959)

Distingit Senyor:

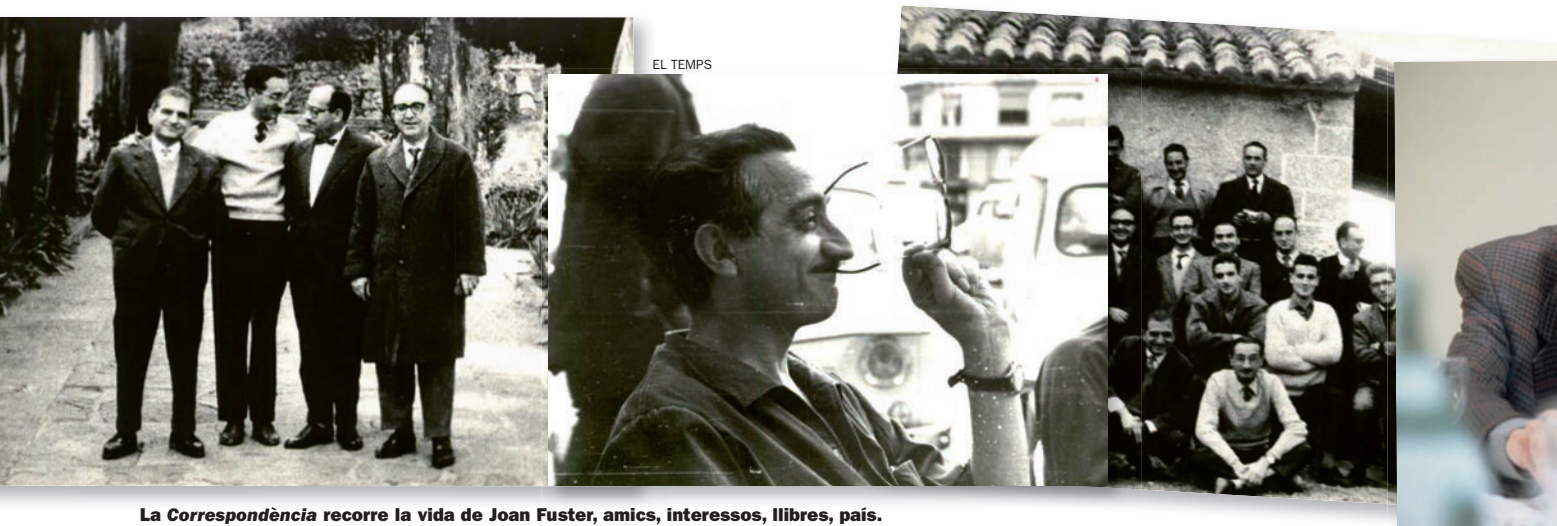
Tenim la gosadia de demanar-li la seva col·laboració perquè creiem necessària la presència del País Valencià a la nostra revista. Cal que els lectors barcelonins –perquè de moment gairebé tots els subscriptors són de Barcelona– coneguïn millor el caire valencià de Catalunya; i no ens referim només a l'aspecte literari. Fóra interessant que poguéssim donar informació sobre música, art o altres activitats no específicament literàries i, fins i tot, sobre problemes socials i econòmics.

Creiem que hem de donar de València una visió més íntegra perquè els lectors s'acostumin a considerar-la catalana en tots els aspectes. Per exemple, és lamentable que, en general, els llibres dedicats a la història de Catalunya no facin altra cosa que història del Principat [...]. És amb el sentit d'influir per a aquest redreçament que reclamem la participació de València i, per extensió, de totes les terres catalanes altres que el Principat.

■ Joan Fuster (14 de juny de 1960)

Benvolgut Max:

Ahir mateix, l'Eliseu va dir-me que li havies telefonat i que li havies explicat alguns escrúpols d'última hora sorgits entorn de la qüestió de la carta secessionista. També sabia ja que el Soriano havia aterrat entre vosaltres amb Déu

La *Correspondència* recorre la vida de Joan Fuster, amics, interessos, llibres, país.

sap quines preocupacions incordioses. Ara bé, què punyetes vol dir tot això? És que vosaltres i jo –i el públic lector de la revista– estem obligats a aguantar l'afició al confusionisme d'alguns compatriotes nostres d'ençà i d'ellà de l'Ebre? Opino que la carta firmada per Casp, Adlert y sus *muchachos* ha de publicar-se, i estic convençut que la meua rèplica serà útil. Les objeccions que puguin formular-se contra aquesta publicitat em semblen literalment improcedents. Si procedeixen per la part valenciana, no hi ha dubte que responen a la tàctica de l'estruç. I si vénen de la banda del Principat...

Intento fer-me una idea de les raons que alguns dels teus conveïns puguin tenir per oposar-se a l'airejament del nostre problema. Un d'ells, conspicu, excel·lent amic, compenetrat amb la nostra actitud, però terriblement cautelós, em deia que "treure a la llum aquests afers era tant com donar a entendre que som encara un poble en període "constitucional". Contesto: que potser no ho som?, o és que hem de partir de la base d'una ficció idiota, i per tant inútil? Si alguns altres –sembla que això t'ho han dit a tu, si Eliseu no tergiversa la informació– sostenen que la tribu secessionista té raó, pitjor per a ells. No tenen dret, de tota manera, a impedir-nos que defensem el nostre punt de vista. El qual –i que no ho oblidin!– és un punt de vista clàssic en els nostres ideòlegs predecessors: implícit i sovint tímidament formulat, el trobem en Prat i en Rovira i en la majoria dels pensadors i dels "sentidors" que s'han ocupat de la qüestió essencial del país. Nosaltres no fem sinó desenvolupar

el tema fins a les últimes conseqüències i amb una nitidesa d'expressió i de voluntat que ells no van voler o no van poder emprar. [...]

Una altra cosa: el llibre que us he promès –i que no sé quan podré escriure–, el tinc ja planejat. Un dia qualsevol te'n faré unes quartilles de síntesi, a fi que em diguis si t'interessa i si calques que hi haurà entrebancs de censura. Pot resultar un paper interessant, ja ho veuràs. [...]

Que Déu us beneeixi i a mi em faci ric, amén.

■ Joan Fuster, 6 de juny de 1964

Benvolgut Max:

No he rebut encara, naturalment, la carta d'En Triadú. Tot això que em dius en la teua és ben trist. És trist, en primer lloc, per la ignorància de la realitat valenciana que revela. Si *Serra d'Or* no té més subscriptors al País Valencià no és per la "qüestió de noms". Que provin a canviar el criteri sobre el particular, i veuran com no en guanyen cap de nou. Més: en perdran més d'un dels pocs que ara tenen. Ja m'encarregaria jo mateix de provocar-ne les baixes, i començo per advertir-ho descaradament. Però encara és més trist perquè tots aquests falsos escrúpols, en definitiva, tradueixen una falta absoluta de sentit nacional i una confusió d'idees terriblement funesta. Resulta ben descoratjador que, en aquestes altures, i a Barcelona!, puguin produir-se encara actituds tan impolítiques.

Si En Triadú m'arriba a escriure, procuraré contestar-li amb una petita "llicó". I convé que m'escrigui. Perquè aquesta

mena de papers privats, el dia de demà, els publicarem, i tant! Si més no, aprofitarem perquè la gent es faci càrrec de la "lucidesa" dels seus *maîtres à penser*, davant de problemes bastant més seriosos que el "misteri poètic"... D'altra banda, i ja com a cosa personal, consideraré que qualsevol canvi de *Serra d'Or* en aquest punt equivaldria a un boicot declarat a les posicions polítiques que "nosaltres" representem al País Valencià. I tant En Triadú com el pare Maur, o qui sigui, ja podrien haver "descobert" que, ara i ací, el debat no és entre "fusterians" i "antifusterians", sinó entre "catalanistes" i "anticatalanistes". Parlar de "fusterians" és una manera estúpida de desvirtuar la situació. I que triïn.

■ Joan Fuster, 7 de desembre de 1972

Astimat amic:

Moltas gràcies par las tevas últimas tarjas, i par la da la teva dona. Acumulu al matorial arudit ca m'anviu, da cara a la història da la llenga.

Pensu ca si als pradicadós ca fotan als sarmons an castallà van al purgatori, u a l'infern, no hi haurà prou lloc an aquets adificis, am sembra. [...]

Baixareu a Tarragona, par la festa de santa Llúcia (ca ans cunservi la vista!, i la claradat!, ca deia al sanyó Maragall)? Jo (u io) ancara no sé ca fer-hi. Parca, com ca la púrria da la parifèria no hi cumptem, ara són horas ca no m'han dit "asta boca as mía" als urganitzadós da l'acta. [...]

Ancumaneu-ma a Déu Nostra Sanyó an las vostras pragàrias. He antrat dafinitivament an una atapa senil.

Bassitus, a las sanyoras.

